

Editoriala

Kaixo, irakurle:

OSAGAIZ aldizkaria bere hirugarren urtean sartuta dabil eta ari da bidea egiten. Aurtengo lehen zenbakia ale berezia izan zen eta OEEren urteroko Osasun Biltzarrean aurkeztutako ponentzia, komunikazio eta posterrekin sortu zen. Orain lehen zenbaki arrunta argitaratu dugu eta aurrekoen ildoari jarraituz osatu da.

Inguruneko kutsadurak gero eta kezka handiagoa sortzen du gizartean. Aldizkariaren artikulu batean kutsadura atmosferikoak tiroide guruinean duen eragina neurtzen da. Gipuzkoako INMA ikerketatik ateratako lagin batean aurkitu dutenez, 2,5 µm-ko edo gutxiagoko diametroko partikulekiko (PM_{2.5}) zein aireko nitrogeno dioxidoarekiko (NO₂) jaio aurretiko esposizioa zenbat eta handiagoa izan, orduan eta T4 hormona tiroideo totalaren maila handiagoa da jaioberriaren orpoko odolean.

Beste artikulu interesgarri batean dietan proteina asko hartzeak giltzurrunean eragin ditzakeen kalte posibleen berrikuspena egin da argitalpen medikoak aztertuz. Egileak dio bi argudio kontrajarri daudela proteinaren kontsumoaren gainean: batzuek giltzurrunak kaltetzen dituztela, besteek eragin negatiborik ez dutela. Esan daiteke jada gaixo dagoen giltzurrunean proteina-kontsumo altuak kaltearen aurreratzea sustatzen duela, eta pertsona osasuntsuetan, ordea, inolako kalterik ez duela sortzen. Animalietan eta gizakietan egin diren saiakuntzak aztertu dira eta gai honen inguruan dauden hipotesi berriak eta eman daitezkeen erantzunak bildu dira.

Dementziaren tratamendu farmakologikoan ikerketa asko egiten ari dira, baina badira lagungarriak izan daitezkeen beste terapia batzuk ere. OSAGAIZ aldizkariaren zenbaki honetan jaso dugun artikulu batean Snoezelen terapia psikosozialari buruzko azterlana jaso da. Terapia horretan ikusmena, entzumena, ukimena, dastamena, oreka, propiozepzioa eta usaimena hainbat objekturen bitartez kitzikatzen dira: argiztapen artifizialarekin, musika lasaigarriarekin, ehundura ezberdinekin edota hainbat lurrin eta elikagaien bidez. Dementzian ager daitezkeen oldarkortasuna, depresioa, antsietatea, gogogabezia, loezina eta elikadura-nahasmendua hobe daitezke Snoezelen terapiarekin. Euskal Herriko udalerrietan azken urteotan terapia honi eman zaion erabilera ere bildu da.

Azken urteetan DNAREN eta RNAREN sekuentziazio masiboek esker proteinarik kodetzen ez duten milaka RNA detektatu dira eta ikertzaileek arreta handiena luzeak diren RNA ez-kodetzaileetan jarri dute. Geneen adierazpenerako ezinbestekoak diren transkripzio- eta itzulpen-prozesuen erregulazioak duen garrantzia ere agerian jarri dute. Erregulazio-mekanismo nagusietako bat DNA, RNA eta proteinetan aurkitu diren marka biokimiko itzulgarriek osatzen dute eta horien ikerketak epigenomika, epitranskriptomika eta epiproteomika izeneko biologiaren atal berrien sorrera ekarri du. Aldizkariaren ale honetako azterketa interesgarri batean egileek RNAREN biologiaren bi esparru berri aztertu dituzte eta leuzemia akutu mieloidearekin duten harremana laburbildu dute.

Aurten Baionan egin da 3. *Ikergazte* kongresua eta bertan Euskal Herriko ikertzaile gazteek euren ikerlanak modu dibulgatzailean aurkeztu dituzte. Arlo desberdinetako gazteak elkar ezagutzeko eta ideia berriak abiarazteko foroa ere izan da. Aurtengoan, ikerketa-esparru anitzetako 104 ikerketa jaso dituzte guztira, horien artean 23 osasun-arlokoak. Alorrez alor lan batzuk saritu dira eta aukera emango zaie aldizkari ezberdinetan lan horiek argitaratzeko. Osasun-arlokoa OSAGAIZ aldizkarian argitaratzen da eta oraingoan argitaratu dugun lan sariduna UBE3A proteinaren gabeziak sortzen duen Angelman sindromeari buruzkoa da.

Dosi txikitik atalera hiru artikulu labur ekarri ditugu. Anafilaxia erreakzio alergiko larria da eta larrialdietako zerbitzuetan azkar identifikatu eta tratatu beharrekoa. Artikulu labur batean erizainek pediatriako larrialdi-zerbitzuan erabiltzen duten triaje-sistema deskribatzen dute adierazgarriak diren lau kasuren datuak bilduta. Egileek diotenez, itxarote-denbora luzatzeak eta adrenalina jartzea atzeratzeak anafilaxiaren prognosia oker dezakete.

Editoriala

Erreferentzia bibliografikoak euskaraz idazteko gida eskura jarri da OSAGAIZ aldizkariaren web-plataforman. Medikuntzan gehien erabiltzen den Vancouver estiloan oinarrituta dago. Artikulu labur batean aipatutako estilo horri buruzko laburpena eskaintzen da: sorrera, ezaugarri nagusiak eta euskarazko bertsioa. Gure aldizkarian argitaratzen diren lan guztien erreferentziak egiaztatu egiten dira eta egileei zuzenketak bidaltzen zaizkie.

Eta atal horretako hirugarren artikuluan lehen aipatu dugun *Ikergazte* kongresuari buruzko xehetasunak jaso dira.

Farmazialarien txokoan hiru artikulu bildu ditugu. Lehenengoan antibiotikoak dira mintzagai. Mikroorganismoek antibiotikoei aurre egiteko mekanismoak aurkitzen dituzte eta erresistente bihurtzen dira. Mundu mailan hainbat herrialde modu koordinatuan ekintza eta plan ugari martxan jartzen ari dira arazo horri aurre egiteko. Gure ondorengo osasuna bermatzeko berandu baino lehen neurri eraginkorrak hartu behar dira.

Bigarrenengoan Santiago belarrak eduki ditzakeen arriskuak jaso dira. Depresio arin eta moderatua tratatzeko egokietsita dago eta eraginkortasun handia erakutsi du. Farmako ezberdinekin batera hartzean eduki ditzakeen elkarrekintzak aztertu ditu egileak. Sendabelar horren kontrol eta heziketan medikuek, erizainek eta batez ere farmazialariek duten garrantzia azpimarratu du.

Hirugarrenengoan azkeneko hilabeteetan argitaratu diren INFAC buletinaren, medikamentu berrien fitxen eta i-botika informazio-orrien laburbilduma bat aurkezten da.

Zenbaki honetan kritikoki aztertutako hiru testu (KAT) jaso ditugu. Lehenengoan biriketako gaixotasun buxatzaile kronikoan bi ala hiru printzipio aktibo dituzten inhibitzaileak konparatzen dira. Bigarrenengoan kortikoideek sepsietan hilkortasuna jaisteko balio dutela frogatzen da eta hirugarrenengoan pertsona heldu osasuntsuetan egiten diren osasun-azterketek hilkortasun orokorra ez dutela jaisten ikusi da.

Zure eskura duzu zenbaki berria, interesekoa duzuna irakurtzeko.

Jose Ramon Furundarena